

Hakkımızda

Politika Dergisi, Uludağ Üniversitesi öğrencilerinin kurmuş olduğu bir politik gençlik hareketidir. Yarattılmış ve halen de yaratılmak istenen apolitik gençliğe bir karşı duruş fikrinden doğan Politika Dergisi, kanunlara uyulduğu ve okuyucusuna saygılı olduğu taktirde her türlü görüşe önem verir. Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerini benimsemiş, cesaretini Mustafa Kemal Atatürk'ün Bursa Nutku'ndan almıştır.

Editörden...

 Nuran TALAY

17 Ağustos 1999 depremi sonrasında gelişen olaylar, alınamayan önlemler ve Marmara'da beklenen depreme ilişkin kaygıların artması nedeni ile deprem konusunun canlı tutulmasının gerekliliği önemini daha da artırmıştır.

İşte bu nedenle, 10 yıl öncesinde yaşanan Kocaeli Depremi'nin yaralarını saramayan, depremedelere ev sağlayamayan bir yaklaşımın sergilenmesinden dolayı yazmak, depreme dair birçok gerçeği belirtmek zorunlu olmuştur. Ülkemiz deprem gerçeği ile yaşamaya riskleri azaltarak, önlemlerini alarak devam etmeli. Deprem olduktan sonra, unutmamak/unutturmayacağız söylemleri ile bir yere varılmadığı aşikâr.

İşte buradan hareketle; yılların araştırmasını, çalışmalarını, emeklerini toplum ile paylaşmak "Bir tek mesaj vermek için bile bu kitabı yazmaya" değer diyerek yola çıkan ve bu uğurda "Depremini Bekleyen Şehir İstanbul" adlı kitabın (okullarda yardımcı ders kitabı olarak okutulmalı) özetini çıkartarak, yapılan değerli emeğe biraz olsun katkımız olsun istedik.

"Deprem hala dünkü kadar sahipsiz,

'Depremini Bekleyen Şehir, İstanbul' toplumu bilinçli olmaya ve gelecek depreme sahip çıkmaya çağırıyor. Çünkü başıra başıra gelen felaketi önlemenin başka çaresi yok.

Prof. Aykut Barka'ya ve değerli yazar Ali Er'e sonsuz teşekkürlerimizle.

Ayrıca bu özel bültenimize, Politika Dergisi'nin 17. sayısında da yer alan Prof. Dr. Naci Görür mülakatını tekrar eklemeyi uygun bulduk.

Bu bülten, 17 Ağustos 1999 günü yaşamını yitiren vatandaşlarımıza ve değerli bilim adamı Aykut Barka'ya ithaf edilmiştir.

Saygılarımızla...

iletisim@PolitikaDergisi.com

Nuran.Talay@PolitikaDergisi.com

17 Ağustos Bültenimizden

Editörden	1
Depremini Bekleyen Şehir İstanbul ve Geri Sayım Süreci	2
Aykut Barka	6
Politika Dergisi—Prof. Dr. Naci Görür Mülakatı	8

Depremini Bekleyen Şehir İstanbul ve Geri Sayım Süreci

Nuran TALAY

17 Ağustos 1999 Gölcük-Kocaeli depreminin üzerinden 10 yıl geçti.

Birçoğumuz deprem ile bu tarihte tanıştık. Yaşanan acı olayın yaralarını bir şekilde de olsun maa-
lesef saramadık, yıkılan evlerin yerine yenileri inşa edip oturduk.

Ya sonra?

17 Ağustos depremi sonrasında dikkatleri çekmişti, beklenen Marmara depremi...

Marmara'nın depremselliği ve deprem riskinin azaltılması konusunda araştırmalar yürüten bilim insanları; **yakın gelecekte meydana gelmesi beklenen depremin, "risk azaltıcı önlemlerin" alınmaması halinde en başta İstanbul olmak üzere büyük yıkımlara ve kayıplara yol açacağı**

konusunda ortak görüş ve kaygılarını paylaşmışlardı.

Yapılan bilimsel araştırmalar ve tüm bilimsel göstergeler, Marmara Denizi içerisinde 7 veya üzeri büyüklükte bir depremin meydana geleceğini işaret ederken; İstanbul'un çarpık yapılaşması, yapı stokunun önemli bir bölümünün depremi karşılayacak kalitede olmaması nedeni ile deprem riskinin büyük olduğunu gösteriyor.

Deprem tehlikesini ortaya koyan bütün veriler, Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun yeni hareket bölgesinin, Marmara Deniz'i içindeki fay segmentleri olduğunu da göstermektedir.

Türkiye nüfusunun % 98'i deprem bölgelerinde yaşıyor, buna rağmen depreme karşı önlem almak yerine kayıpları ile yaşamayı tercih ediyor.

Toplum, depremi kabullenmek istemese de deprem ülkemizin yadsınamaz bir gerçeği.

Bu gerçek; hükümet, belediyeler ve muhalefet partileri gibi devlet yetkililerince ve halkın bü-

yük bir kısmı tarafından görmezden gelinse de bu bilgileri gün ışığına çıkarmayı, mesajları doğru iletmeyi amaç edinmiş bilim insanları var.

Beklenen depreme ilişkin kaygılar ile kamuoyuna verilmesi gereken mesajların doğruluğu konusunda görüşleri örtüşen ve bu yöndeki çabalarını güçlü, kalıcı bir araçla sürdürmek ve toplumla paylaşmak için yazılmış çok değerli bir eserden bahsedelim.

Değerli bilim insanı, rahmetli Aykut Barka ile gazeteci Ali Er'in önemli çalışması olan "Depremini Bekleyen Şehir İstanbul"...

"Bir tek mesaj vermek için bile bu kitabı yazmaya değer" diyen Aykut Barka'ya değerli çalışmaları ve Türk halkına verdiği değer için sonsuz teşekkürler. (İyi ki bu topraklarda doğup, yaşamış değerli çalışmalarınızı miras bırakmış, sevgi ile anıyoruz)

Depremini bekleyen şehir İstanbul kitabı; depreme dair tüm bilgileri, "Marmara Denizi'nde Deprem Tehlikesi", "İstanbul'un Deprem Riski", "Türkiye Doğal Afetlere Nasıl Bakıyor", "İstanbul'u Etkileyen Tarihsel Depremler" gibi

"Hükümetin veya devletin İstanbul'un depreme hazırlanmasının çok önemli bir konu olduğunun derhal deklare etmesi lazım.

(...)

Ben geliyorum diyen bir depreme karşı üç maymunu oynamak (kör,sağır, dilsiz) kendimizin, yakınlarımızın geleceğini tehlikeye atmaktır."

konu başlıkları ile alt başlıklarda verilen detaylı bilgileri barındırıyor.

Kitaptan önemli bölümler:

İstanbul'un deprem riski; altyapı ve bina stokunun deprem dayanımına düşük olması nedeni ile risk çok fazladır. Depremden hasar görebilme oranı azatlığında riskte azaltılmış olacaktır.

İstanbul'daki Binalar İçin Risk Azaltımına Yönelik Somut Öneri; Beklenenin depremin 7 ve üzeri büyüklüğünde olacağı ve İstanbul'da yaklaşık 50 bin binanın kullanılamaz duruma gelmesi ile beraberinde 300 bin ailenin de zarar göreceği belirtilirken 50 bin üzerinde can kaybının ve bunun 3 katı yaralının olacağı öngörülüyor. Bu tablonun gerçekleşmemesi için depremde tümüyle çökmesi beklenen 5 bin civarındaki binanın sınırlı güçlendirme ile depreme dayanıklılığının artırılması, bu kapsamda güçlendirme maliyetinin 200 milyon dolar olduğu ve bu sayede 20 bin kişinin hayatı kurtarılabilceği yazılı.

İstanbul'da Yapıların Durumu; Özellikle son 30

Her Yüz Binanın	
90'ında	Kalitesiz Beton Kullanıldığı Tespit Edilmiş
60,20'sinde	Korozyon Sorunu
61,23'ünde	Tuzdan Arındırılmamış, Deniz Kumu Kullanılmış
12'sinde	Çeşitli Mimari Hatalar
16'sında	Yaşlılığa Bağlı Yıpranma
11,27'sinde	Beton Yeterince Sulanma-
23,40'ında	Zemine Bağlı Sorunlar

“Deprem öncesi ve sonrası ne yapacağından emin olmalı. Halkın bu konulara ilişkin bilgilendirilmesi ve hatta ilk yardım konusunda eğitim alması gerekli. Acilen, konun canlı tutulması ve duyarlılığın artırılması için bir iletişim stratejisi uygulanmalıdır.”

yılda gerçekleşen çarpık kentleşme, İstanbul'un deprem riskini artıran en önemli faktör. İnşaatlarda eksik ve kalitesiz malzeme kullanılması nedeni ile binalarda ki beton elle sıkıldığında dahi dağılmakta.

İstanbul Büyük Şehir Belediye Hasar Tespit Komisyonu'nca 124 bin 853 konut ve işyerinde yapılan kontrollerde saptanan başlıca yapısal eksiklikler bir önceki sayfada tablo halinde sunulmuştur.

Kolon giriş bağlantısındaki hatalar, bitişik nizam-

Eminönü	Korozyon ve Yıpranma.
Kâğıthane	Kalitesiz Malzeme
Beyoğlu	Korozyon, yıpranma, bilinçsiz davranış.
Sarıyer	Ciddi bir sıkıntı yok.
Üsküdar	Yıpranma, korozyon.
Ümraniye	Kalitesiz malzeme, bilinçsiz davranış.
Maltepe	
Kartal	
Eyüp	
(Liste Uzun Devamını Kitapta Bulacaksınız)	

da inşa edilmiş binaların bağlantı yüksekliklerinin farklı olması ciddi tehdit oluşturmaktadır.

Hasar Tespit Komisyonu'nun İnceleme sonuçlarına göre deprem riskini artıran yapısal sorunların ilçelere göre dağılımı:

Deprem Riskini Azaltmada Temel Yaklaşım; Türkiye, pek çok ülkeden daha zengin ve uzun tarihsel birikime sahip olmasına rağmen, deprem zararlarını azaltma çabasının olmadığına yer veriliyor.

Deprem halkın gündeminde yoksa siyasetçinin de gündeminde olmaz; Hükümetin veya devletin İstanbul'un depreme hazırlanmasının çok önemli bir konu olduğunun derhal deklare etmesi lazım. Hükümetin sergilediği tutum depremden habersiz olduğu izlenimini kaygıyla değerlendiriyor. Türk toplumu, sivil toplum örgütleriyle, meslek odalarıyla, bilim çevreleriyle ve yurttaşlarıyla, deprem tehlikesinin ülke gündeminin ilk sıralarına alınması için çaba gösterilmesi yönünde çağrıda bulunuyor.

Devlet Nasıl Hazırlanıyor; Hükümet ve ilgili kurumlar deprem riskini tüm boyutları ile anlamada güçlük çekiyor. Öyle ki 10 yıldır hiçbir güçlendirme çalışmalarının olmayışı bu tutukluluğun kanıtı.

Şimdiye kadar verdiğim bilgiler Aykut Barka'nın ardından, karar verme yetisini kaybetmiş, sersem bir kafa, kontrol edemediği bir yürek ve Barka'nın bilimsel görüşleriyle topluma iletmek istediği mesajlarını içeren kitap taslağı ile ne yapacağını bilemeyen Ali Er'in kaleminden.

Prof. Mustafa Erdik, Osmangazi Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Doç.Dr. Erhan Altunel, İTÜ Maden Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Serdar Akyüz ve Osmanlı Tarihçisi Dr. Caroline Finkel'in emekleri ile hayat bulan **“Depremi Bekleyen Şehir İstanbul”** adlı kitap başucu kitabımız olmalı.

Ben geliyorum diyen bir depreme karşı üç maymunu oynamak (kör,sağır, dilsiz) kendimizin, yakınlarımızın geleceğini tehlikeye atmaktır.

Tüm bilimsel verilerin, belgelerin Marmara'da ciddi bir deprem riski ile karşı karşıya olduğu gerçeğine rağmen bu riski azaltacak çalışmaların yapılmaması kaderci toplum anlayışımızın yansımalarıdır.

Halk;

Deprem sırasında neler yapması,

Deprem sonrasında neler yapacağı,

Enkaz altında kalmış birine nasıl yardımcı olacağı,

Evinin, işyerinin depreme güvenli hale gelmesini sağlamasını,

Evinde alması gereken önlemleri, bilmeli.

Deprem öncesi ve sonrası ne yapacağından emin olmalı. Halkın bu konulara ilişkin bilgilendirilmesi ve hatta ilk yardım konusunda eğitim alması gerekli. Acilen, konun canlı tutulması ve duyarlılığın artırılması için bir iletişim stratejisi uygulanmalıdır.

İstanbul'da birtakım önlemler ile acil yardım örgütlerinin gelişmesi sağlandı sağlanmasına da, bu yeterli değil. Depremden sonra cep telefonları, sabit telefonların çalışmadığı ortada, çalışsa dahi Hızır acil servislerine ulaşmak ve gelmelerini sağlamak oldukça güç olacaktır. Hastaneler de bugüne kadar önemli ölçüde bir güçlendirme yapılmadı. Gerçi, hastaneler depreme karşı dayanıklı olsa da, hastanelere doktorların, hemşirelerin ulaşamayacağını düşünürsek, farklı çözümlerin araştırılmasına gidilmesi gerekir.

Marmara Depremi;

Türk ekonomisinin kalbini, kültür başkentini ve yaklaşık 15 milyon insanı etkileyecek. 2009 ekonomik krizinin yarattığı etkinin 3 katı büyüklüğünde ekonomik kayba neden olacaktır. (Yaşadığımız ekonomik sorunları, kapanan fabrikaları düşünün, tüm bu sıkıntılar 3 kat daha artacak) **Bu saptama ile her 2 kişiden birinin işsiz olduğu, insanların geçim sıkıntısından hayatlarına son verdiği dikkate alınırsa, ülkemizi daha da kargaşaya sürükleyecek, altından kalkamayacağımız zorluklara neden olacaktır.**

Deprem ilgili araştırmalara kaynak bulmakta zorluk çeken bilim insanları; her fırsatta yaşanan sıkıntıyı iletmiş olsalar dahi hükümet ve devlet yetki-

“Türk ekonomisinin kalbini, kültür başkentini ve yaklaşık 15 milyon insanı etkileyecek. 2009 ekonomik krizinin yarattığı etkinin 3 katı büyüklüğünde ekonomik kayba neden olacaktır.”

lileri kayıtsız kalmaya devam ediyor. Ne acıdır ki, IMF'den borç almak için gösterilen çabanın 4/1'i deprem için gösterilmiyor.

Oysa “Ey halkım, deprem riskini azaltan projelere ve yapı sektöründe deprem azaltıcı malzemelerin üretiminin artırılmasına destek verdim. Bilim insanlarına kaynak aktardım, TÜBİTAK'ın projelerini ilgi ile takip ettim, bu sayede deprem riskini azalttım” dense, birçok kurum, sanayiciler, üreticiler ve halk, bu duyarlı çabaya kayıtsız kalma- yacak, riskin daha da azaltılması, ülke genelinde önlemlerin artırılması yönünde çaba gösterecektir. Hatta bu insani yaklaşım için Avrupa İskân Fonu'ndan, Kredi almamız da mümkün olacaktır.

İstanbul'un, ülkemizin depreme karşı göstereceği bu mücadele insanlık adına büyük başarı sağlayacaktır.

Deprem;

Kalbimizi, hayatımızı, sevdiklerimizi, çocuklarımızı, ekonomimizi, kültürel miraslarımızı, tarihi eserlerimizi, derinden etkileyecek, onarılamaz tahribatlar yaratacaktır.

Harekete geçmek için evimizin başımıza yıkılması, sevdiklerimizin göçük altında can vermesi gerekmiyor.

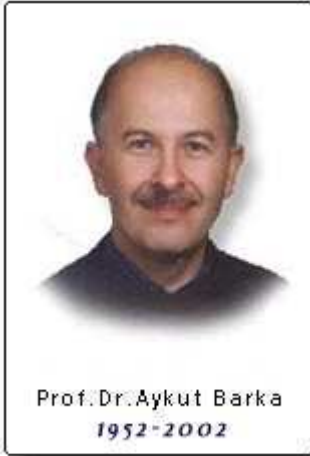
“İçinizdeki Deprem Canavarını Eğitin, O Sizin Mezarınızı Kazmadan!”

Nuran.Talay@PolitikaDergisi.com

Aykut Barka

“Dünyanın deprem riski en yüksek kenti İstanbul’da bir türlü alınmayan önlemlere ve Türkiye’nin deprem konusundaki duyarsızlığına tüm uyarılarına rağmen sessiz kalmayı tercih eden halka rağmen, gülümseyen yüzü ile Türk halkı değer bilir mutl anlayacaktır diyerek “Bir tek mesaj vermek için bile bu kitabı yazmaya değer” umudunu yitirmemişti.”

P Nuran TALAY

Aykut Barka 7 Ocak 1952, tarihinde İstanbul'un Fatih semtinde ikiz kardeşi Günkut Barka ile birlikte dünyaya geldi. 1967-1970 yılları arasında Vefa Lisesi'nde okudu.

1970-1975 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği bölümünde lisans ve master derecelerini aldı. 1977-1981 yılları arasında İngiltere, Bristol Üniversitesi'nde Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerine doktora çalışmasını tamamladı. 1981-1985'te MTA'da teknik uzman olarak görev yapmasının yanı sıra, 1985'te Bristol Üniversitesi'nde, 1986-1990 yılları arasında da Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) ile California Teknoloji Üniversitesi'nde ziyaretçi bilim adamı olarak bulundu. Aykut Barka, 1990 yılında Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Deprem Araştırma Enstitüsü'nde, 1992'de İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Genel Jeoloji Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yaptı. 1996 yılında profesörlüğe yükselen Barka, 1997 yılında İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü'nde öğretim üyesi olarak göreve başlamıştı.

1970-1975 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği bölümünde lisans ve master derecelerini aldı. 1977-1981 yılları arasında İngiltere, Bristol Üniversitesi'nde Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerine doktora çalışmasını tamamladı. 1981-1985'te MTA'da teknik uzman olarak görev yapmasının yanı sıra, 1985'te Bristol Üniversitesi'nde, 1986-1990 yılları arasında da Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) ile California Teknoloji Üniversitesi'nde ziyaretçi bilim adamı olarak bulundu. Aykut Barka, 1990 yılında Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Deprem Araştırma Enstitüsü'nde, 1992'de İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Genel Jeoloji Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yaptı. 1996 yılında profesörlüğe yükselen Barka, 1997 yılında İTÜ Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü'nde öğretim üyesi olarak göreve başlamıştı.

Başta TÜBİTAK ve M.I. T. (ABD) olmak üzere Fransa, İngiltere ve Japonya'da bulunan birçok saygın araştırma kurumlarında görev yaptı. Barka, Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Türkiye'nin diğer önemli tektonik bilinmezleri hakkında her biri birbirinden önemli çok sayıda yayın yapmış ve bunları bilim çevrelerince önemli bulunan uluslararası dergilerde yayınlamayı başarmış ender yer bilimcilerimizdendir.

Yayınları arasında 1997 yılında, Amerikan USGS kurumundan dünyaca ünlü jeolog Ross Stein ile yaptığı ve 17 Ağustos 1999 İzmit depremi için 2 yıl öncesinden olasılık belirttiği çalışma en çok ses getirenlerden biri olmuştur. Hayatının son günlerine kadar 1997 yılında göreve başladığı Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü'nde çalışmış olan Barka'nın 200'ün üzerinde ulusal-uluslar arası bilimsel yayını ve uluslar arası platformda kendisine yapılmış 1500 kadar atfı bulunmaktadır. Binlerce makale ve yetişmiş yerbilimci bıraktı. Beynindeki damar tıkanıklığı nedeniyle Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 6 Ocak 2002'de tedaviye alınan Prof. Dr. Aykut Barka, 1 Şubat 2002'de hayatını kaybetti. Prof. Aykut Barka evli ve iki çocuk babasıydı.

Dünyanın deprem riski en yüksek kenti İstanbul'da bir türlü alınmayan önlemlere ve Türkiye'nin deprem konusundaki duyarsızlığına tüm uyarılarına rağmen sessiz kalmayı tercih eden halka rağmen, gülümseyen yüzü ile Türk halkı değer bilir mutl anlayacaktır diyerek **“Bir tek mesaj vermek için bile bu kitabı yazmaya değer”** umudunu yitirmemişti.

Hakkında yazılmış, çizilmiş o kadar güzel şeyler var ki.

Değerli bilim adamı, iyi ki doğup, iyi ki topraklarımızda yaşamışsınız. İyi ki bilime olan katkılarınızı, çalışmalarınızı okuma şansını bulduk.

Saygıyla ve sevgiyle anıyoruz...

Rahat uyu Sevgili Barka!

Nuran.Talay@PolitikaDergisi.com

Politika Dergisi – Prof. Dr. Naci Görür Mülakatı

“Bugün İstanbul’da Marmara Bölgesi’nde, Türkiye’nin büyük bir nüfusu yatıyor. 15 milyon kadar insandan söz ediyoruz. Bu insanların yerleşim alanlarını, deprem karşı güvenli hale getirmediğimiz, büyük ölçüde depreme hazırlamadığımız, bu insanların hayat güvencesi, garantisi yok demektir.”

Mülakatı Yapan: Nuran TALAY

Nuran TALAY: 1999 Gölcük Depremi’nden 2009 yılına kadar geçen süreçte depremden korunmak için neler yapıldı, ne gibi önlemler alındı?

Naci GÖRÜR: Depremden korunmak için çok fazla bir şey yapılmadı. Özellikle, devlet olarak Deprem Şurası yapıldı, ancak Deprem Şurası uygulamaya konulmadı. Bugüne kadar yerel yönetimler, özellikle Marmara Bölgesi’nde depreme hazırlık olmak üzere birtakım deprem yönetim merkezleri kurduklar, deprem kurtarma ekipleri oluşturduklar. Bu ekipler zaman zaman kendi aralarında tatbikatlar yapıyor. Ayrıca devlet kurumlarını güçlendirmek için bir takım çalışmalar yapıldı, hastaneler okullar belirli oranda güçlendirildi, boğaz köprüsü ve viyadükler depreme karşı daha korunaklı hale getirilmeye çalışılıyor. Tabii bu yapılanlar, İstanbul Valiliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nce, güçlendirmek,

deprem olduğunda afeti yönetebilmek için, göçük altındaki insanları çıkartabilmek için, su yiyecek tedariki yapabilmek için alınan birtakım önlemler. Bu alınan önlemler zaten afeti yönetmek ile ilgili, ama afetten zarar görmemek için, riskleri önceden belirleyip bu riskler risk haline, tehlike haline dönüşmeden bir şeyler yapmak; asıl can güvenliğini sağlamak ile ilgili önlemlerdir. Bunun için bir şeyler yapmak gerekiyor; ancak yapılanlar son derece sınırlı. Devlet, binaları güçlendirme, birkaç viyadük, yol ve boğaz köprüsünü güçlendirme ile sınırlı faaliyetler yürütüyor. Depremden bu yana 10 yıl geçmesine rağmen yapılan işler bu. Sadece mevcut olan bunlar değil ki. Bugün İstanbul’da Marmara Bölgesi’nde, Türkiye’nin büyük bir nüfusu yatıyor. 15 milyon kadar insandan söz ediyoruz. Bu insanların yerleşim alanlarını, deprem karşı güvenli hale getirmediğimiz, büyük ölçüde depreme hazırlamadığımız, bu insanların hayat güvencesi, garantisi yok demektir. Bunu göz önüne alırsak, depremden yani 1999’dan bu yana 10 yıl içinde neler yapıldı dersek, bir şeyler yapıldı; ama yapılanlar yapılması gerekenlerin yanında sınırlı ve yetersiz.

Nuran TALAY: Toplumun deprem konusunda bilgisi nedir?

Naci GÖRÜR: Depremin ne olduğunu, tehlikeli bir şey olduğunu, can güvenliklerinin tehlikede olduğunu, göçük altında kalabileceğini, önemli bir kısmın canını ve malını kaybedeceğini biliyor. En azından 1999 depremindeki görüntülerden algılıyor ve korkuyor; ama depremin tabii bilimsel olarak nasıl meydana geldiğini, deprem olduğu takdirde neler yapılması gerektiğini, deprem öncesinde ne gibi önlemler alınması gerektiğini, deprem sonrasında neler yapılması gerektiğini noktasında planlı, dişe dokunur bir bilgi toplumun genelinde sınırlı. Ondan dolayı da kendi bulunduğu muhitin, binanın, çalıştığı işyerinin depreme ne derece dayanıklı olup olmadığını bilmiyor. Toplum olarak nasıl hareket edilmesi gerektiği bilinmiyor ve topluma bu konuda bir bilgilendirme, eğitime, bugünde, maalesef hala yapılmıyor. Toplum bu anlamda yetersiz ve bu yetersizliğin nedeni; bilgi toplumunu olmayışımız, yeterince araştırmayıp, okumayıp ve bilime önem vermeyişimiz.

Nuran TALAY: Halk, bireysel olarak depremden korunmak için neler yapabilir?

Naci GÖRÜR: Bireysel olarak da yapılacak şeyler var ancak toplumsal olarak, devlet ölçeğinde yerel yönetimlerce yapılacakların yanında bu çok önemli

değil. Ancak yinede depremden korunmak için yaşadığı çevrede oturduğu evin, işyerinin depreme dayanıklı olup olmadığını araştırabilir, değilse depreme güvenli hale getirilmesini, güçlendirme çalışmalarının yapılmasını bireysel olarak sağlayabilir. Eğer bunu yapmıyorlar ise bu konuda mücadele edebilir. Özellikle yöneticilerden, siyasetçilerden, yerel yönetimlerden, bu deprem güvenliği noktasında çare bulmalarını, iş yapmalarını isteyebilir, demokratik yolla tepkilerini koyarak veya sivil toplum kuruluşlarına üye olarak bir anlamda "harekete geçirecek" deprem konusunda tavır koyabilir, destek isteyebilir. Nitekim biri genel, biri yerel olmak üzere iki seçim geçirdik ve gördük, halkın deprem konusunda siyasetçilerden bir talebi olmadı. Bu da gösteriyor ki halk deprem konusunda duyarlı değil.

Kendi can güvenlikleri için daha dikkatli ve hazırlıklı olmalarında büyük fayda var. Kendi yerleşim alanlarının dışında evini dizayn edebilir, deprem sırasında düşmesi muhtemel olan ağır ve kendilerini yaralayabilecek eşyaların sabitlenmesini sağlayabilirler. Deprem esnasında nasıl hareket edileceği, sonrasında nerede buluşulacağı hususunda birtakım hazırlıklar yapılabilir. Zaman zaman tatbikatlar yapılabilir. İnsanlar bu tatbikatları kendi aralarında yapmalı; çünkü devletimiz bunu organize

etmiyor. Mahalle örgütleri halinde, komşuluk ilişkisi açısından olası bir depremde, birbirilerine nasıl yardım edileceği, neler yapılabileceği hususunda çalışmalar ve organizasyonlar yapılabilir. Ama ben bunu bizim halkımızın yapabileceği veya yapacağı konusunda pek olumlu düşünmüyorum maalesef. Devlet olmadığı sürece, bu önlemler bireysel, lokal (yerel) kalacaktır.

Nuran TALAY: *Medyada deprem konusunda halkı bilinçlendirmekten öte telaşlandırmaya yönelik hareket edenler hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Naci GÖRÜR: Kötü niyetle hareket ettiklerini düşünmüyorum ancak, deprem tehlikesine yönelik halkı uyandırmak, halka unutturmamak için yapılıyor. Bu halka bir dürtü gerekiyor. Bunu devlet yapmıyor veya siyasiler, özel kuruluşlar, yerel yönetimler yapmıyor, bunu bilim adamları yapıyor. Bunu yaparken de kendi görüşlerini, hislerini o andaki düşüncelerine göre açıklıyor. Bazı insanlarda doğal olarak telaşlanıyor. Bir takım bilim adamları halkı rahatlatmak için çıkıyor. Ben de buna karşıyım. Bilim adamının görevi ne telaşlandırmak ne de rahatlatmaktır. Bilim adamı, salt bilimsel doğruları söyleyerek bilgilendirme yapılmalıdır. Bu noktada deprem konusunda araştırma yapmayan, araştırma

“Deprem geliyor, vuruyor ve biz depremden sonraki yaraları sarıyoruz. Ölüleri gömüyoruz, yıkılanın yerine yeni evler yapıyor ve otuyoruz. Bir sonraki deprem bizi vurmasın diye önlem almıyoruz.”

içinde yer almayan insanların konuşmaması lazım. Ne yazık ki Türkiye’de medyada konuşan insanların %90’ı hiç deprem araştırması yapmayan, çalışmaların içinde olmayan ve hatta hayatı boyunca da doğru dürüst uluslararası standartta araştırma içinde olmayan insanlardır. Deprem ile ilgili bilimsel veri olmadan konuşulması iyi niyetle de olsa yapılması sakıncalı bir eylemdir. Örneğin, Deprem Konseyi kurulmuştu ancak anlaşılabilir bir şekilde lağvedilmişti. Dolayısıyla bilimsel verilere dayalı olarak halkı depreme karşı bilgilendirmeye yönelik, resmi bir kurumun oluşturulması yararlı olacaktır diye düşünüyorum.

Nuran TALAY: Ayrıca neden deprem ile ilgili ayrı ayrı fikirler ortaya atılıyor ve fayların sayıları veya ölçüleri her bilim adamınca farklı değerlendiriyor bunu neye bağlıyorsunuz?

Naci GÖRÜR: Bu da doğru değil. Araştırma içinde olan araştırma yapan bilim adamlarının böyle farklı açıklamaları yok. Diğerleri zaten bizi ilgilendirmiyor. Deprem konusu bir fikir konusu değil, bu bilimsel verilere dayalı konuşulması gereken bir konudur. Eğer deprem konusunda farklı bir fikrin varsa uluslararası alanda bilim platformları, konferanslarda, kongrelerde fikirlerini sunarsın, araştırmanı yapar-

sın, dünyanın saygın dergilerinde yayınlarsın ve bütün dünyadaki bilim kamuoyu kriterlerinin dikkatine sunarsın. Ancak o zaman dikkate değer bulunur.

Nuran TALAY: Buraya kadar sorduklarımı özet bir soruyla bitirmek istiyorum: 17 Ağustos Depremi’nden ders aldık mı, buna depremi birebir yaşayanlar dâhil?

Naci GÖRÜR: Tabii ki hiç ders almadık. O ilk baştaki heyecanla, televizyonlarda gösterilen göçük altında kalan bireylerle, toplu mezarlarla, ölen insanlarla, gömülen insanları düşünerek o korku ile 17 Ağustos’u milat ilan ettik. “Unutmayacağız, unutturmayacağız” bu bir milattır dedik; ama “o” çabuk geçti. Bizim Türk toplumu balık hafızalı bir toplum olduğu için işine gelmeyi çok çabuk unutuyor. Onun içinde bu depremden ders falan aldığımız yok. O nedenle de herkesin kendine göre kendisini rahat ettireceği bir hikâyesi var; onun üzerine yatıyor, depremi de umursamıyor. Dolayısıyla devlet olarak millet olarak ders aldığımız yok. Ders alsaydık biz bugüne gelmezdik. Öyle olsaydı 1939 da Erzincan’dan başlayıp 1999 Gölcük Depremi’nde son bulan, birbirini tetikleyen zincirleme depremler-

den zarar görmezdik. 7’den büyük 7 tane büyük deprem var. 1939 Erzincan Depremi’nde 40.000 kişi öldü. Ders alan bir millet olsaydık 40.000 kişiyi gömdükten sonra adam gibi iş yapardık ve insanlarımız ölmezdi. Hiçbir şey yapmadığımız için geçen asır 100.000’in üzerinde insanı depremden dolayı gömdük. Deprem geli-

yor, vuruyor ve biz depremden sonraki yaraları sarıyoruz. Ölüleri gömüyoruz, yıkılanın yerine yeni evler yapıyor ve otuyoruz. Bir sonraki deprem bizi vurmasın diye önlem almıyoruz.

Nuran TALAY: Gelelim beklenen büyük Marmara Depremi’ne. Öncelikle şunu sorayım: Marmara fay hatlarını 3 boyutlu görmek, araştırmak mümkün mü?

Naci GÖRÜR: Denizin altındaki fayları sismik çalış-

ma yaparak, fayların deniz tabanını nasıl kestiğini, nereden nereye uzandığı gibi verileri bu çalışmalar esnasında görebiliyoruz. Teknik Üniversitemizin ekiplerince de yaptığımız çalışmalar esnasında deniz altı ile denizin dibine indiğimizde gözümüzle de fayların durumunu gördük. Üç boyutlu çalışmalarımız var, araştırmalarımızı yapıyoruz. Araştırma yapmak lazım derken bunu kastediyorum. Biz bu araştırmaları yapan tek ekibiz.

Nuran TALAY: *Marmara'nın altının fokur fokur olduğunu söylüyorsunuz size katılmayan meslektaşlarınız var. Bu konuda görüşünüz nelerdir?*

Naci GÖRÜR: Bana katılmayan meslektaşlarımın benim gibi görmesi gerekir. Bizim araştırmalarımızın içinde, bizim yanımızda olmadıklarına, bizim ne yaptığımızı bilmedikleri göre, bana katılıp katılmamaları bir şey ifade etmiyor.

Nuran TALAY: *Olası depremin kaç büyüklüğünde olacağını öngörüyorsunuz ve deprem halinde bir tsunami tehlikesi olur mu?*

Naci GÖRÜR: Tsunami olur. Bugüne kadar Marmara'da 40'ın üzerinde tsunami olduğu bilimsel araştırmalarla saptanmıştır. Bizim en son yaptığımız çalışmada 17 bin sene önce Tuzla açıklarında meydana gelen büyük bir denizaltı heyelanına bağlı olarak büyük bir tsunaminin olduğunu ve su seviyesinin yaklaşık 10 metre kadar yükseldiğini biliyoruz. Yine 1509 da, 1766'da tsunamilerin olduğu tarihi kayıtlarda var. Kaldı ki 1999 Depremi'nde Gölcük civarında da 3,5 metre yüksekliğinde tsunami olduğu tespit edilmiştir. Depremin büyüklüğü gelirse 7'den büyük olacağını söyleyebilirim. Birileri isim yapmak için 7,2 – 7,3 gibi tartışmalar yapmakta ve bu tartışmaların yapılması ayıptır. 7 ve üzerinde deprem olacak ve bu da büyük yıkım bir yıkıma neden olacaktır. Anlaşılması gereken de bu.

Nuran TALAY: *Bilime katkı olması açısından Marmara Depremi oldukça iyi bir kaynak olacak, "bu felaket tez zamanda olsun" beklentisine girilse dikkatler daha iyi çekilebilir mi?*

Naci GÖRÜR: Marmara bilim insanları için çok iyi bir fırsat. Geliyorum diyen bir deprem var. Ayak sesleri duyuluyor. Dolaysı ile gelmekte olan bir deprem. Deprem belirtileri nelerdir, neler olabilir olayını bilmek, bilim

"Olası Marmara Depremi'nde tsunami olur. Bugüne kadar Marmara'da kırkın üzerinde tsunami olduğu bilimsel araştırmalarla saptanmıştır.

adamlarınca incelemek, son derece ilginç. Ve o nedenle de Marmara'ya uluslararası alanda ilgi fazla. Biz de uluslararası kaynaklar ile çalışmalarımızı yürütüyoruz. İnsanlarımız ölmesin diye sonuna kadar mücadele edip bir şeyler yapmak lazım. Doğruları söyleyip uygun şekilde yöneticilerimizi ve halkı bilgilendirmeye devam edeceğiz.

Nuran TALAY: *Gelelim beklenen soruya: Sizce İstanbul (Marmara) depremi ne zaman olur?*

Naci GÖRÜR: Deprem konusunda dakik zaman vermek mümkün değil. Zaman periyodu verilebilir. Bilim adamlarınca yapılan çalışmalar özellikle Parson ve arkadaşlarının çalışmaları dünyaca ünlü, saygın dergilerde yayınlanmıştır. İstanbul Depremi'nin, 1999–2029 yılları arasındaki bir süreçte ger-

“Ülkemizin % 90’ı deprem bölgesi içinde. Bu bölgelerde hem yerleşim hem de sanayi yerleşmeleri yaparken o bölgedeki deprem büyüklükleri gözeticilerle yerleşimin yapılması gerekir. Sanayinin çok büyük bölümü Marmara Bölgesi’nde deniyorsa, demek ki bilinçsizce yerleşilmiş.”

çıkışma olasılığının % 62 olacağını söylüyorlar.

Nuran TALAY: İstanbul’da beklenen büyük deprem olduğunda yardım sistemi çalışır mı ve diğer illerden yardım nasıl gelebilir?

Naci GÖRÜR: Kurtarma sisteminin çok iyi çalışacağına inanmıyorum. Valiliklerin; kar geliyor, yağmur geliyor dendiğinde “her türlü önlem alındı” denmesine rağmen teslim olan İstanbul’un, deprem olduğunda her şeyin kontrollü olabileceğine inanmıyorum. Yardımlar, elbette gelecek; ama zamanında gelmedikten, göçük altında öldükten, salgın hastalıklar başladıktan sonra yardımın bir anlamı yok. Önemli olan zamanında ulaşmak ve gerektiği gibi insanlara gıda ve ilaç yardımlarını hızla yapmaktır.

Nuran TALAY: Hastaneler, güvenlik kurumları depreme hazırlıklı mı?

Naci GÖRÜR: İstanbul’da hastane fazla yok, zaten bir güçlendirmede yapılmadı. Deprem sırasında tam kapasite ile çalışsa da, güçlendirilmiş olsa da hastanelerin yararlılara yetişmesi, yeterli gelmesinin mümküniyeti yok. Bizim tek umudumuz İstanbul’da 1. Ordunun sahra hastaneleri oluşturması sureti ile depremde zarar görenlerin bu çadırlarda tedavi edilmeleri.

Nuran TALAY: Marmaray Projesi kapsamında yapılan tüp geçit İstanbul Depremi’nden etkilenir mi?

Naci GÖRÜR: Olası Mar-

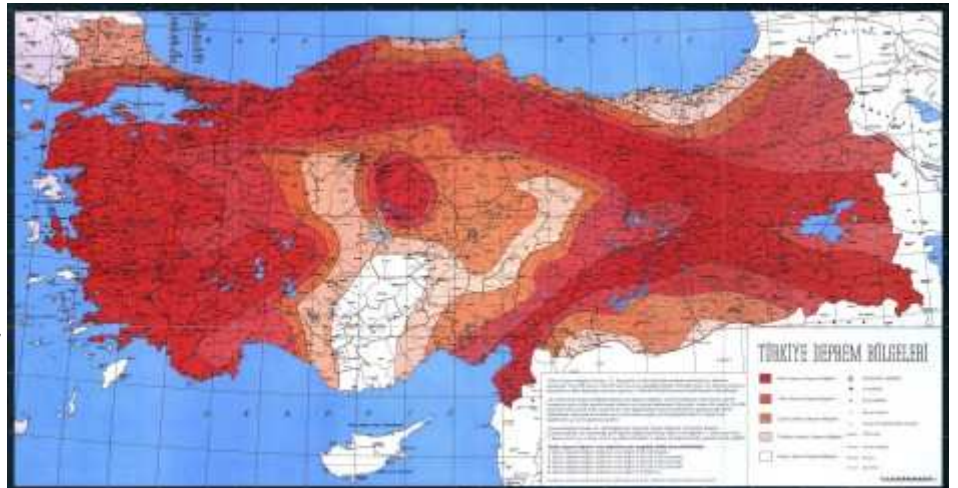
mara Depremi’nden her şey etkilenir, tüp geçit fay hattı üzerinde değildir, uzağındadır. Umuyoruz ve inanıyoruz ki bu tüp geçidi yapan firmalar, büyük ölçüde depremi çok iyi bilen, uluslararası ciddi firmalardır. Onlar, tüp geçidin bulunduğu yerin hangi şiddette etkileneceğini bilerek güvenlik katsayısını ona göre seçmişlerdir. Ve yapıyı da ona göre imal etmişlerdir. Depremden muhakkak etkilenecektir; ama muhakkak yara almadan, kırılıp dökülmeden atlatılabileceğini umuyorum. Bu projenin de böyle yapılıyor olması gerekir. Öyle yapılmıyor ise vay halimize.

Nuran TALAY: Ülkemizde deprem bölgesi bir hayli fazla, bu lokasyonlarda bilişim yatırımları yaparken sizce nelere dikkat edilmeli?

Naci GÖRÜR: Ülkemizin % 90’ı deprem bölgesi içinde. Bu bölgelerde hem yerleşim hem de sanayi yerleşmeleri yaparken o bölgedeki deprem büyüklükleri gözeticilerle yerleşimin yapılması gerekir. Sanayinin çok büyük bölümü Marmara Bölgesi’nde deniyorsa, demek ki bilinçsizce yerleşilmiş. Deprem büyüklüğünü hesap etmeden böyle bir yerleşme yapmış. İstanbul depreminde bu daha da büyük olacak, bununla ilgili de ne yazık ki bir çalışma olmadı.

Nuran TALAY: Üniversitenizin (İTÜ) üzerinde çalıştığı depremde bina duvarlarının düzlem dışı devrilmesini engelleyecek cam lif esaslı ürünler yeni yapılarda kullanılıyor mu ve bu malzeme eski binalarda uygulanırsa fayda sağlar mı?

Naci GÖRÜR: İstanbul Teknik Üniversitesi Faruk Karadoğan grubunun binaların bazı bölme duvarlarında, lif gibi, elyaf gibi, tel, çelik, çeşitli sıvalar gibi ürünleri uygulayarak bölme duvarları, taşıyıcı duvara dönüştürerek binanın tümünden yıkılmasını engellemek mümkün. Teknik üniversitemizde bu konuda çalışmalar ve bilgi birikimi var. Bunların uygulanması büyük ölçüde can kaybını azaltacaktır. Biz bunu devlete ve belediye yetkilerine söylediğimiz halde bugüne kadar hiç bir olumlu sonuç alamadık.

Nuran TALAY: *Ekonominin teğet geçtiği söylese de, işsizlik ve beraberinde gelen ekonomik çöküş ortada. Marmara depremde on binlerce can kaybı, büyük fiziksel yıkımlar ve ekonomik kayıplar olacak. Şimdiden tüm bunların önlemi ısrarla neden alınmıyor?*

Naci GÖRÜR: Türkiye çok büyük bir ekonomik darbe yiyecektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin deprem darbesinden sonra kolay kolay ayağa kalkması mümkün değildir; çünkü Marmara Bölgesi, Türkiye'nin ekonomik can damarıdır. Burada, ekonominin sessizliğe gömülmesi bütün Türkiye'yi etkileyecektir. Yani bizim yöneticilerimizin anlamadığı, sözü edilen bir Erzincan Depremi olmadığıdır. Orada olsa yani oradaki insanlar başının çaresine baksın denilir ve unutulur. Marmara Bölgesi'nde deprem bütün Türkiye'yi sarsacak çok büyük maddi zararlara neden olacaktır. Onu, şimdi birileri yönetimlere hoş görünmek için çeşitli nedenler ile depremle ilgili senaryoları yaparken bu ekonomik zararı az gösteriyorlar. İşte 10 milyar dolar 5 milyar dolar gibi, değil! Türkiye'nin altından kalkamayacağı kadar büyük, "bağımsızlığını yitirebileceği" doğrultuda bir ekonomik darbe yiyebilir. Bu gerçeğe rağmen burada devlet yönetimi, yerel yönetimler işi ciddiye almıyor.

Siyasi yönetimler, yerel yönetimler belli bir periyot için seçiliyorlar. 4 sene ondan sonra amaçları bir dört sene daha iktidara gelmek. Bunun içinde cilalı, boyalı, göze hoş gelecek işler içinde olmak istiyorlar. Deprem gibi ağır, güç, komplike (karışık) bir konunun altına kendi iktidarları döneminde elini sokmak istemiyorlar; çünkü bitirip bitiremeyecekleri, yapıp yapamayacakları kuşku. Becerip beceremeyecekleri kesin değil. Bu sebeple niye iktidarlarını tehlike altına atsınlar ki. Onun için bu işi mümkün olduğunca bir kenara bırakmak en güzeli. Başka bir bakış açısı ile de toplumun kaderci bir yapısı var. Allah büyüktür, Allah'tan geldi gibi bir inançla, kaderci bir bakışı var. Halkın Allah'tan geldi bakışı ile siyasetçilerin bu işe hevesli olmayışı bugün Türkiye'nin gerçeğinde var. Siyasetçi

"Olası Marmara Depremi bize altından kalkamayacağımız, hatta "bağımsızlığımızı yitirmemize neden olacak" ekonomik darbeyi getirebilir."

böyle sonu belli olmayan bir işe girmek yerine herkesin gönlünü alan, işte şeker dağıtılsın, pirinç dağıtılsın, kömür verilsin, buzdolabı verilsin, oraya yol yaparsın, buraya bahçe yaparsın, park yaparsın, göz alıcı - göz boyayıcı işler yaparsın, bir daha oy alırsın niye böyle temel işlere girip de herkesi birde rahatsız edeceksin. Halkımızda bilinçsiz olduğundan rahatsız olacak. O yüzden her şeyi bırakıp sessizliğe gömülmesini istiyorlar.

Nuran TALAY: *Deprem araştırmalarınıza kaynak nereden buluyorsunuz?*

Naci GÖRÜR: Uluslararası alandan temin ediyoruz. Nitekim Ağustostan Ekim ayına kadar Lössava ve Uranyum gemileri ile araştırma yapacağız. Bunu da Avrupa Birliği'nin 7. Çerçeve Programı dâhilinde yapacağız. AB, Güneydoğu Asya'daki Buke Depremi'nde ölen insanlardan sonra Akdeniz'deki tehlikeler için Esoned Projesi'ni başlattı ve biz buna Marmara'yı eklettik. Ülkemizden kaynak ve destek bulamıyoruz ve aramızda ne yerel yönetim ne de hükümet var diyoruz. Ancak bunu duydukları halde halen cevap vermediler.

Nuran TALAY: *Peki son olarak olası deprem olduğunda halk siyasilere sormayacak mı hesabını?*

Naci GÖRÜR: Halka gidecekler, Türk büyüktür, partimiz muktedirdir, Allaktan geldi, sizi aç bırakmayız, sizi evsiz bırakmayız, ev yaparız yol yaparız diyip yine alkış alacaklar.

Nuran TALAY: *Son olarak eklemek istediğiniz nedir?*

Naci GÖRÜR: Yineliyorum arkamızda ne bir yerel yönetim, ne de hükümet var. Çalışmaları kendi çabalarımızla yürütmeye devam ediyoruz. Bizim için aslolan insan ve onun can güvenliği.

Nuran TALAY: *Değerli vaktinizi bize ayırdığınız için teşekkürler.*

Naci GÖRÜR: Ben teşekkür ederim.

iletisim@PolitikaDergisi.com

'Öldüren deprem değil, depreme uygun yapılmayan yapılardır.'
Dolunay, Güneş tutulması, Ay tutulması gibi astronomik olayları
deprem ile ilişkilendirenler ; unutmayınız ki Dünya'da yalnızca
Marmara'da deprem olmuyor.

Güneş ve Ay Türkiye topraklarına odaklı bir sistem olmadığına
göre; 'kaderciliği' bir yana bırakın.

Bilinçsizliğin faturasına hikâyeler yazmayın.

İçinizdeki Deprem Canavarını Eğitin,

O Sizin Mezarınızı Kazmadan!